

Våre statsmakters revolusjonære forhold til Grunnloven *Knut Hamsun*

Under ovenstående titel har fhv. prost til Aust-Telemark, A. E. Hedem, i disse dage gitt ut sin brosjyre nr. 4 med tilknytning til etterkrigsoppgjøret i Norge

Prost Hedem er jo alt fra tidligere vel kjent og høyt respektert innen våre kretser for sin usvikelige logiske og klare kritikk av den rettslige utglidning som har funnet sted her hjemme i årene etter 1945. Hans siste brosjyre slutter fortrinlig opp i rekken av de tidligere utkomne, og det er så meget mer grunn til å feste en spesiell oppmerksomhet ved hva han skriver som det her er en gammel motstander av NS som uttaler seg. Gang på gang avla han under okkupasjonsperioden umisskjellig — men til samme tid modige — bevis på at han hørte motstandsfronten til. Ikke til noen tid nærte han noen politisk sympati md NS-bevegelsen, og — han gjør det heller ikke den dag idag. Men politikk og rettsoppfatning kan være to ting. «Uansett min personlige innstilling til det som gikk for seg og som gjorde meg til en politisk motstander», sier prost Hedem, «så har det ikke vært meg mulig for min samvittighets skyld å kunne avholde meg fra å kritisere myndighetene for de «retts-utslag» de ga foranledningen til fra det øyeblikk de nå rett sikt

Prost A. E. Hedems brosjyre nr. 4

prost Hedem. Ingen «tale med dobbelt bunn». Det er utelukkende samvittigheten og rettferdsfølelsen som har tvunget prost Hedem til å gi offentlig uttrykk for det som ligger ham på hjertet.

Det har han da også til fulle evnet å gjøre i de brosjyrer som han siden 1950 har sendt ut på markedet. I logisk klarhet og overbevisende kraft står prost Hedem i en klasse for seg selv. Har man først noen tanke om å søke klarhet i et av de mest betydningsfulle spørsmål i senere norsk historie, kommer man ikke i hans brosjyrer forbi. De gir rene ord for pengene.

I formen er det i nr. 4 tale om en henvendelse som prost

avsvekket. Kunstig tåkelegging evner aldri å gjøre det av med sannheten.

Det er kraftig kost som prost Hedem byr fram denne gangen — så kraftig at i en normal rettsstat hadde ikke de angrepne myndigheter — så sant de ville hevde navn av myndigheter — kunnet unnlate å foreta seg noe. Det er grunn til å tro at prost Hedem ikke ville ha hatt noe imot en slik utgang, men at han med glede hadde imøtesett en rettergang som hadde gitt ham anledning til å bringe sine dokumentasjoner fram for et videre forum. Dessverre — som tilstanden er i dette land i øyeblikket, må han nok regne med tausehets-parolens fortsatte gyl-

Av Helge Grønstad

Hedem sendte Norges Storting den 17. mai i år. Alt den 25. samme måned mottok han henvendelsen i retur fra Presidentskapet med den nå nokså stereotypede meddelelse når det gjelder spørsmål som rører ved «landssvikoppjøret», at «saken foranlediger ingen forføyning fra Stortingets side

dighet. Myndighetene ønsker minst av alt noen offentlig oppvask og klarlegging. Dertil er samvittigheten atskillig for øm og posisjonen for ut-satt.

Det vil føre for langt å gi noe uttømmende referat av Hedems skrift. Det må leses. Og den tid man bruker på dette vil i sannhet være vel

Som et prinsipielt grunnlag for sine påstander — med adresse såvel til Storting, regjering som domstoler — tar prost Hedem for seg den i 1945 avsagte dødsdom over Haaland. Etter å ha påvist det manglende rettsgrunnlag såvel i folkerettslig henseende som grunnlovsmessig, retter han en direkte anklage mot den førstvoterende i Høyesterett og de dommere som ga ham tilslutning, for «å ha utvist kriminell forsømmelse». Videre sies det (s. 21): «Det problem Norges Storting nå blir stilt overfor, angår Stortingets eget forhold til rikets Grunnlov. — — — —

— Velger Stortinget denne negative innstilling og godtar Høyesteretts faktiske unnerkjennelse av internasjonal rett og de rettsstatlige prinsipper, da vil objektiv forskning neppe kunne unngå å fastslå at Stortinget er inntrådt i et revolusjonært forhold til sin egen konstitusjonelle basis. Valget står her mellom de grunnleggende demokratisk-rettsstatlige prinsipper og diktaturets parole-messige rettsvilkårlighet,

mellom respekten for Grunnloven eller tilsidesettelsen av denne».

Som skrevet av en mann utenom vår krets vil nok også følgende linjer leses med største oppmerksomhet:

«Det var regjeringen Nygaardsvolds mangel på almenpolitisk modenhet, dens nasjonalpolitiske ansvarsløshet og uredelige iakttagelse av inngåtte internasjonale avtaler og forpliktelser, som førte fedrelandet inn i krigen. Umodenhet og korttenkthet preget også hjemmefrontledelsen. Disse to instansers fellesskap i ansvaret for det såkalte rettsoppgjør, tør både nasjonalt og internasjonalt bli landet til liten heder. Dommen over det foreligger nå i Instituttets objektive vurdering. Smigrende for norsk rettsliv kan den neppe sies å være.

Instituttet har utvilsomt rett i at det såkalte rettsoppgjør ingen forbindelse har med retten i dette ords strafferettslige betydning, selv om det

foregikk i rettslige former. Ved sitt brudd på prinsippene for objektiv justis tør «rettsoppjøret» betegne en likeså stor skamplutt på norsk rettsliv som Riksdagsbrannens «rettsoppgjør» var på det tyske rettsliv. Felles for dem begge var iakttagelse av de prosessfulle former og det resultat de kom til. Dette kan med en viss reservasjon for begges vedkommende formuleres slik:

Aktørene gikk fri,
Statistene fikk svi!

Våre folk rundt om i by og bygd er som en selvsagt ting nødt til å anskaffe seg Hedems «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven». Men ikke nok med det! Brosjyrens pris — to kroner — gjør det mulig å spre den viden om der faktiske opplysninger trenges. Her må vi kjenne vår besøkestid og ta kraftig hånd om denne oppgave.

Brosjyren har en stor misjon!

Helge Grønstad.

Einar Tveito var nærmest profetisk da han i februar 1952 hadde dette diktet i 8. mai:

Geniet kan aldri dø
kan såres og blø
er det fatale
men drepes kan aldri
det geniale.

Knut Hamsun
er død
blinkende stjerner,
til fjerneste fjerner
der nåes av himmelens
blinkende stjerner.
Nei!

Knut Hamsun lever
i ord og i toner
hos verdens millioner
Som Nietzsche og Bach
Goethe Kopernikus.
Han lever
i kraft av sin genius.

Løft da mot
solen
de floromvundne
faner.
Han lever idag
vår store
germaner.

Lyse — og mørke
skiftende tider.
Engang du vandret
«på gjengrodde stier».
Under torturen
de sløvet ditt øye
blendet ditt blikk.
Skalv du på
hånden?
Nei gjennom
torturen
lyste dog

Göring — Churchill

Utdrag av Görings brev til Churchill, skrevet i fengselscellen i Nürnberg 10. oktober 1946.

den europeiske statsmann, som med ærelyst, intelligens og dådskraft kastet de europeiske nasjoners skjebne un-

stand mot det siste store forsøket på en germansk kraftsamling som strevet for å få Europas skjebne avgjort på

min personlige innstilling til det som gikk for seg og som gjorde meg til en politisk motstander», sier prost Hedem, «så har det ikke vært meg mulig for min samvittighets skyld å kunne avholde meg fra å kritisere myndighetene for de «retts-utslag» de ga foranledningen til fra det øyeblikk de på nytt fikk makten i sine hender og sjansen til å «gjøre opp» med politisk anderledes-tenkende. Når det gjelder rettferdigheten er det ikke tillatt å gå på akkord overfor noe som helst hensyn. Rettferdskravet må skjære tvers gjennom alt».

I lys av den hatefulle innstilling som en stor del av almenheten, dirigert av en bevisst slu og underfundig propaganda, har vært forledet til å innta, virker det både forfriskende og oppmuntrende å bli vitne til at det trass i alt finnes dem som er modige nok til å bryte med «den kompakte majoritet» når det gjelder en i rettslig henseende uholdbar fordømmelse av medmennesker og som kjenner seg forpliktet til å følge sin egen samvittighets røst, — koste hva det koste vil. Dessverre er det ikke altfor ofte at vi støter på den slags mennesker i vårt samfunn idag, — mennesker som har mot nok til å tale Roma midt imot. Prost Hedem er imidlertid en av dem, og nettopp på grunn av den innstilling han har inntatt, er det dobbelt grunn for hans landsmenn til å låne ham øre idag. Det er ingen skjulte hensikter hos

Engang vil verden le av den moderne materialistiske filosofis dumhet. Jo mer jeg studerer naturen, desto mer forbauset og undrende står jeg overfor skaperens verk.

Louis Pasteur, fysiker.

Hedem sendte Norges Storting den 17. mai i år. Alt den 27. samme måned tok han henvendelsen i retur fra Presidentskapet med den nå nokså stereotypede meddelelse når det gjelder spørsmål som rører ved «landssvikoppgjøret», at «saken foranleder ingen forføyning fra Stortingets side og er av Presidentskapet besluttet henlagt». Altså nok et forsøk på mørklegging av et viktig og tankevekkende forsøk på oppklaring, en oppklaring som det idag mer enn noensinne burde være Norges Stortings plikt mot det norske samfunn å beskjeftige seg med. Den kyniske avvising fra Presidentskapets side må imidlertid ikke tas for høytidelig. Saken er ikke — som visse kretser nok helst ønsker det, — borte med det. Den lever og den vil i sin tid bryte alle stengsler og naturnødvendig kreve sin løsning. Avvisningen er ene og alene en illustrasjon — og det en lite flatterende sådan — av dagens makthavere. Hverken mer eller mindre.

Gjennom påstand etter påstand, med vedføydd dokumentasjon, gjør prost Hedem det klart at samtlige våre statsrettslige grunnpillarer — Storting, regjering og høyesterett — har truffet forføyninger, som har bragt dem i et revolusjonært forhold til den norske Grunnlov. Det spesielt interessante i denne forbindelse er at det her på norsk hold for første gang blir gjort bruk av de konklusjoner som de svenske professorer har kommet til i sin vitenskapelige utredning, «Den norska Rättsuppgörelsen», en utredning som jo forøvrig har møtt den samme skjebne hos det høye Presidentskap som prost Hedems henvendelse, men hvis juridiske og moralske slagkraft dessuaktet ikke i noen henseende har kunnet

Myndighetene ønsker minst av alt noen offentlig oppvask og klarlegging. Der-til er samvittigheten atskillig for øm og posisjonen for utsatt.

Det vil føre for langt å gi noe uttømmende referat av Hedems skrift. Det må leses. Og den tid man bruker på dette, vil i sannhet være vel anvendt tid. En ide om hvilket stoff man blir stilt ansikt til ansikt med, vil man imidlertid få ved å se endel av overskriftene over brosjyrens forskjellige avsnitt, f. eks.:

Den provisoriske straffelovgivning var folkerettsstridig og derfor uten rettsgyldighet.

Landssvikanordningen av 15. desbr. 1944 var grunnlovsstridig og derfor uten rettsgyldighet.

Landssvikoppgjøret var politisk motivert og derfor av diskriminerende karakter.

Mot den prinsipielle problembehandling i lagmannsrett og i Høyesterett reises alvorlige anker.

Umoral i ly av prevensjonen den store folkefare

Kort omtale av dyrlege Olav Skars bok med ovenstående tittel.

II

Under denne ulykkelige situasjon som ovenfor er skildret ble planen om en felles nordisk abortlov unnfanget. En tør håpe at dette «svangerskap» er definitivt avbrutt. Det store flertall av det norske folk vil ikke ha en radikal lov.

Mødrehygienekontorene er omtalt særskilt. Det opplyses

Vil du finne frem til seier, bryt dine egne veier, prøv igjen.

Robert Bruns.

Gøring — Churchill

Utdrag av Gørings brev til Churchill, skrevet i fengselcellen i Nürnberg 10. oktober 1946.

Jeg adresserer disse anmerkninger til Dem, som — ennskjønt De er en av dem som kjenner mest til den virkelige bakgrunn for krigen og om de muligheter som fantes både til helt å unngå den og til å avslutte den på et stadium, da den ennå ikke var blitt ødeleggende for Europas fremtid — allikevel nektet å fremstille Dem til edelig vitnesbyrd innenfor Deres egen domstol. Derfor vil jeg ikke unnlate, mens der ennå er tid, å innkalle Dem for historiens domstol og jeg tilstiller Dem nå min forklaring og jeg vet at dommen fra historiens domstol en gang kommer til å stemple Dem som

den europeiske statsmann, som med ærelyst, intelligens og dådskraft kastet de europeiske nasjoners skjebne under fremmede verdensmaktters hjul.

Jeg fastslår overfor historien at De er den mann som visse hadde kraft til å bringe Adolf Hitler og hans politiske verk til fall, men som selv ikke vil bli tilsatt i den falne leders sted og løfte et skjold, som kan beskytte Europa mot den aisatiske invasjon.

Deres ærelyst har villet holde ved like den tilstand Tyskland ble hensatt i ved Versaillesfreden. At det lykkes Dem vil bli Deres ulykke. De har legemliggjort Deres gamle engelske herrefolks hårde og envise kraft, men De har også virkeliggjort dets senile mot-

stand mot det siste store forsøket på en germansk kraftsamling som strevet for å få Europas skjebne avgjort på Asiens stepper og dermed trygge Europas framtid. Og etter at mitt ansvar for lengst er blitt objektivt bedømt i belysning av begivenhetenes kommende utvikling, kommer De til selv å måtte bære ansvaret som følge av at den nå avsluttede blodige krig ikke blir den siste kamp på det europeiske fastlands mark til vern for Europas livsmuligheter.

De kommer altså til å måtte svare for at gårdsdagens blodbad i morgen kommer til å følges av et langt større og at Europa blir tvunget til å kjempe for livet ikke ved Vol-

Forts. side 4

sikkerheten ikke stor.

I et forslag til ny lov som er utarbeidet er foreslått lokale nevnder med formann valgt av en kirkelig myndighet.

Foruten meget større trygghet byr en slik kontrollordning på den store fordel at menighetene så å si automatisk blir knyttet til hjelpearbeidet for de ulykkelige kvinner som nå stadig søker den slettet mulige løsning: at barnet ofres med eller uten bevilling.

Menigheten blir kritisert for at de har ydet for liten hjelp til kvinner som er i nød. Grunnen til det er at disse som regel skjuler forholdet, og at menigheten i

Forts. side 4

Engang du vandret «på gjengrodde stier». Under torturen de sløvet ditt øye blendet ditt blikk. Skalv du på hånden? Nei gjennom torturen lyste dog ånden.

Vær hilset

Knut Hamsun.

på siste ferden

De g mennesker følger fra hele verden.

Fra Russlands stepper

til Afrikas kyster

følger deg slaver

følger deg fyrster

følger deg fram til

de fjerneste fjerner

helt til du møter

de lysende stjerner

I midnattsol

og nordlys

Høyt over polen

Knut Hamsun

vil alltid

ha plassen i

Solen

Høyreiste ranke

høvding

med skjoldet

det blanke

innenfor pannen

i meislede hode

der ligger geniets

hemmelige kode.

Knut Hamsun

ditt navn

vil lyse

med geniets

glorie

så lenge

tiden

har kulturens

historie

For å bli en god romanforfatter kreves 99 pst. talent, 99 pst. disiplin og 99 pst. arbeid.

William Faulkner.

Til praktisk nytte —

Vår lille rettleiing til leserne i forrige nummer av bladet «Betal ikke av vanvare» — har vakt stor oppmerksomhet. Flere av leserne har henvendt seg til oss og bedt om mer detaljerte opplysninger.

Det vil vi selvsagt gjerne stå til tjeneste med. Vi ser det som en meget viktig oppgave for vårt blad å bringe saklige nyheter og opplysninger på de områder som interesserer vår økonomi også.

Vi lot derfor forespørselen gå videre til overrettssakfører Ole Schjerven, som hadde inspirert vår første lille orientering. Han har omgående sendt oss to artikler om spørsmålet. Den første bringer vi idag, den andre i neste nummer.

Vi er ikke tvil om at artiklene vil bli mottatt med interesse. De inneholder opplysninger som i stor utstrekning er nye for oss, og sikkert også for de fleste av leserne. Uten å gå nærmere inn på selve innholdet, nevner vi bare slike ting som at de aller fleste av de såkalte «lands-

svik»-bøter allerede nå er foreldet, slik at ingen behøver betale mer på disse, uansett om man har betalt avdrag på dem like til det siste. Videre at gjenstående ubetalt rest på inndragninger og erstatninger sannsynligvis vil være foreldet for alle dem som har fått sine dommer tidligere enn september/oktober 1946.

Som forfatteren også understreker, er det ikke meningen med artiklene å gå de praktiserende jurister i næringsen. Hensikten er utelukkende å orientere de av leserne som enda ikke er ferdig med sitt økonomiske «oppgjør» om de feil statens representanter delvis har gjort under innkrevningen, og de muligheter som pr. idag foreligger for å slippe ytterligere utbetalinger. Artiklene viser klart at man ikke bør slå seg til ro med at «ingen ting nytter». Og hvis noen i artiklene kan finne grunnlag for å spare seg for ytterligere pengeutlegg, er vår hensikt nådd.

Dr. philos et dr. juris Herman Harris Aall, Langlien 19, Ullevål Hageby, Oslo, er 85 år den 22. september. Vi håper flest mulig er med og gleder ham med en hilsen eller på annen måte.

Dette nr. av vårt blad ble trykt tirsdag 18. og onsdag 19. september.

Mr. Cadbury har besøkt norske venner i Østfold.

Den kjente engelske kveker Mr. Cadbury med familie

Folk og Land kommer med sitt neste nummer lørdag 6. oktober.

Kontortiden

Suez

De britisk-franske trusler mot Egypt — en trusel mot Europa og verdensfreden.

Etter statsminister Edens siste branntale i Underhuset skulle det være klart at denne konflikt ikke dreier seg om en fri og uhindret passasje gjennom Suez-kanalen. Der er andre dunkle og uhellsvangre motiver som i siste instans kan føre til en katastrofe for Europa og de hvite nasjoner.

Europa ligger splittet og forsvart, i et hvert fall så lenge Tyskland er splittet og avrustet; to tredjeparter av alt europeisk land er innlemmet i Eur-Asia. England svekker sin militære styrke i Kyprosstriden, og kjører opp med sin veldige krigsflåte foran Egypt, en liten og «underutviklet» stat, mens Frankrike har mesteparten av sine NATO-styrker i Afrika, etter avismeldingene omkring 400 000 mann med moderne våpen og ligger selv åpen for en indre kommunistisk omveltning — og avrustet overfor ytre fiender.

Mens Storbritannias og Frankrikes prestisje daglig svekkes, kan vi oppleve — at Sovjetunionen kan komme til å opptre i Sikkerhetsrådet som forsvarer av de undertrykte nasjoner!

At konflikten i Suezkanalen er et påskudd for å oppnå noe annet en «fri passasje for alle nasjoner» er blitt helt åpenbart, etter Edens forslag i Underhuset om «bruker-organisasjonen». Det var forsåvidt et lyspunkt at de tre skandinaviske land tok avstand fra et forslag som helt nødvendig må føre til krig i Midt-Østen, en krig som kan spre seg og danne opptakten til en ny verdenskatastrofe.

Edens forslag er i alle henseender uhørt: at «brukere» av kanalen skal ta loser ombord fra fly-

Betal ikke av vanvare

Undersøk om myndighetene har overholdt tvangslovens regler for inndrivning av gjeld

Hr. redaktør!
Selvfølgelig skal jeg med glede orientere Deres lesere litt nærmere om de lovregler som gjelder for inndrivelse av bøter, inndragning og erstatning i de såkalte landsviksaker. La meg dog straks slå fast at det er umulig i en kort avisartikkel å behandle dette svære emne i alle detaljer.

De som måtte finne ut at denne orientering i «Folk og Land» gir dem muligheter for å bli fritatt for ytterligere innbetalinger til Erstatningsdirektoratet, bør derfor straks henvende seg til sakfører og konferere nærmere om saken. Hver enkelt sak må undergis individuell behandling — det finns neppe to tilfelle som er helt like. Den alminnelige mann vil heller ikke ha noen reel sjanse til selv å kunne forfatte de nødvendige prosesskrifter, eller på egen hånd opptre under muntlige forhandlinger i rettene. Hensikten med nærværende artikkel er således ikke å gå de praktiserende jurister i næringsen, men bare å feste oppmerksomheten på en del momenter som inntil nå ikke har vært tilstrekkelig påaktet.

A. Ubetalte bøter.

I og med at vi nå skriver anno 1956, er denne siden av saken forholdsvis grei. En idømt bot vil normalt være foreldet hvis den ikke er be-

En redegjørelse for FOLK OG LAND's lesere av o.r.sakfører Ole Schjerven.

lange kjennelse for at utpantingen skal slettes av panteregisteret, og boten strykes som foreldet. I min praksis har dette ikke støt på noen vanskeligheter, idet statens representanter (politimesteren) uten videre har innrømmet riktigheten av ovenstående anførsler.

Man må imidlertid være oppmerksom på at dette bare gjelder bøter, ikke inndragning eller erstatning. For disse gjelder det andre forholdsregler, som jeg skal komme tilbake til.

B. Inndragning og erstatning.

1. Er den foretatte utpantning lovlige?

Landssvikanordningen har i paragrafene 7, 21 og 22 slått fast at både bøter, inndragning og erstatning skal inndrives ved utpantning, ikke ved utlegg. Forskjellen mellom disse to tvangsinndrivelsesmidler har ikke — det må man trygt kunne si — stått helt klart hverken for statens representanter eller for endel praktiserende jurister. Det springende punkt finner man i tvangslovens paragraf 101, som slår fast at en utpantning må være begjært senest ett år etter at dommen er rettskraftig.

Denne bestemmelse har som sagt statens representanter forholdsvis ofte oversett. Jeg nøler ikke med å påstå at det er avholdt en rekke ut-

skriverkontoret. Han må ha tre ting klart for seg: 1) den foretatte forretning må være betegnet og bokført som utpantning. (ikke om utlegg). 2) Den må være avholdt helst 13—14 måneder eller mer etter at dommen er avsagt hvis det er herreds- eller lagmannsrettsdom som ligger til grunn, — 12 måneder eller mer hvis det er en høyesterettsdom. 3) Den må ikke være etterfulgt av en senere utleggsforretning for samme krav og i samme eiendom.

Hvis disse tre forutsetninger holder, er utpantingen ugyldig, og man bør straks oppsøke jurist å få den påklaget, slik at eventuelle tvangsauksjoner blir stanset. Klagen bør selvsagt tas ut så snart som mulig, men den kan, iflg. tvangsloven, ingis helt inntil et tvangsauksjonsbud er stadfestet. Etter dette tidspunkt er det imidlertid for sent å klage.

2. Gyldigheten for utleggsforretninger.

Som nevnt har landssvikanordningen bestemt at bøter, inndragning og erstatning blir å inndrive ved utpantning. Det har imidlertid hendt at staten — når skyldneren har påklaget en utpantning fordi den er fremmet

ger er tatt skritt til å få dette spørsmål prøvet igjen, og denne gang i søksmålsform for selve Høyesterett, ikke bare for Kjeremålsutvalget, som består av tre dommere mot Høyesteretts syv. Det skal bli ganske interessant å se utfallet av denne prøvelse. Men inntil videre får man altså slå seg til tåls med høyesterettspraksis foreløpig tillater både utpantning og utlegg som tvangsmidler i landssviksaker.

En ganske annen ting er det at hele statens krav — når vi nå skriver 1956 — kan være foreldet, og at man av den grunn ikke kan få fremmet noe krav om utlegg. Dette spørsmål kommer jeg til å behandle i en egen artikkel. Det er nemlig etter min mening det viktigste i hele dagens situasjon, bl. a. fordi man jo kan se det slik at det er lite tjent med å få kullkastet en avholdt utpantning hvis man ikke oppnår annet enn å forlenge pinen — d.v.s. å tvinge staten til å stryke utpantningen for å komme igjen like etterpå med en ny utleggsforretning og dermed få sine penger på den måten.

Som avslutning på dagens artikkel gjentar jeg da den regel som Folk og Land allerede har redegjort for, men dessverre med en kjedelig trykkfeil. Det gjelder de tilfelle hvor staten har tatt utlegg i løse for sitt krav. Der må det utlagte løse være re a -

Hageby, Oslo, er 85 år den 22. september. Vi håper flest mulig er med på å feire hans 85-årsdagen i Stifelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014 sen eller på annen måte.

Folk og Land

kommer med sitt neste nummer lørdag 6. oktober.

Kontortiden

i vårt blad er fra 9—4. Henv. gjennom telefon 37 76 96. De dager bladet ombrekkes og trykkes, som regel mandag og tirsdag oppnås kontakt over samme telefonnummer.

Bondelivsromanen

«HØSTSED» ER KOMMET

Bonde Per Grimsruds debutroman foreligger nå i bokhandelen. Vi anbefaler på det beste at den får plass også i din bokhylle!

Leserbrev.

Det er med glede jeg så at forholdet «Offiserers æresord» ble tatt opp i Folk og Land nr. 28. Dette vil forhåpentlig føre til gransking for de norske offiserers vedkommende. Noen flyktet til England, andre til Sverige.

På hvilken måte ble disse offiserer mottatt av regjeringen? Hvordan de ble mottatt her hjemme vet vi.

Hvilken virkning hadde disse brudd på æresord for de øvrige norske offiserer?

Alt dette håper jeg vil bli klarlagt.

Jeg var selv krigsfange på Grini. De som deroppe ivret for frigivelse — holdt møter og rådet alle krigsfanger til å skrive under erklæringen var bl. a. den general som er omhandlet i samme nr. av Folk og Land under overskriften: «Vet du det?» Han rømte.

N. N.

At den menneskelige forstand har sine grenser bekymrer meg ikke. Men jeg er fortvilet over at dumheten ikke har noen. Voltaire.

Mr. Cadbury har besøkt norske venner i Østfold.

Den kjente engelske kveker Mr. Cadbury med familie har vært på 2—3 ukers besøk i Norge i sommer. De tilbrakte det meste av tiden hos sine venner i Hobøl-familien Bjoner. Det var første gang de var i Norge og de var over all måte begeistret.

Cadbury har Englands største sjokoladefabrikk og er navnkundig langt utenom sitt land for det store arbeidet han og hans pårørende gjør på det sosiale og det humanitære område. Fremfor alt er hans omsorg for sine arbeidere mønsterverdig.

Cadburys bor i nærheten av Birmingham.

50 år

Bonde Egil Brattbakk, Fustvatnet, er 50 år lørdag 29. september. Han er agronom fra Nordland Landbrukskule, der han gjekk ut som bestemann i 1927. Gjennom fleire år arbeidet han aktivt i Norges Bondelag og I.O.G.T. I Bondelaget var han krinssekretær i Vefsn fra 1937 til 1945. I okkupasjonsåra var han ordfører i Drevja og medlem av NS. Eitt års tid var han heradssekretær i Nord-Rana. I all si offentlige verksemd syntet han seg som ein mann med reine liner, og som ordfører varetok han bygda sine tarv så bra, at han måtte lønast med eitt års tvangsarbeid i Nyrud fangeleir, pluss diverse inndraging. 50-årsdagen held han som bonde på Husremma i Vefsn. Lukke til, og beste helsing frå

Ein som var med på 40-årsdagen.

om «bruker-organisasjonen». Det var forsåvidt et lyspunkt at de tre skandinaviske land tok avstand fra et forslag som helt nødvendig må føre til krig i Midt-Østen, en krig som kan spre seg og danne opptakten til en ny verdenskatastrofe.

Edens forslag er i alle henseender *uhørt*: at «brukere» av kanalen skal ta loser ombord fra flytende «losji-skip» utenfor egyptisk område og *true* seg gjennom kanalen, om nødvendig med våpenmakt. Altså KRIG. Det betyr videre at fremmede makter skal *tvinge* seg gjennom *egyptisk territorium* og disponere det *uten* hensyn til landets nasjonale rettigheter, Folkeretten og FN. Når en så tilføyer at ingen skip kan seile gjennom kanalen uten assistanse av de egyptiske betjente landsignaliseringsstasjoner, og at kanalen til enhver tid trenger egyptisk tilsyn for ikke å bli fylt av ørkensanden, — så forstår man at Edens forslag var en klar *provokasjon*, kunne

bety en ting: KRIG. Med andre ord at Eden og de britiske overlord *ønsker* krig for å knuse Nasser. Og for dette private fransk-britisk-israelske ønskemål skal vi kanskje ha en ny verdenskrig? En krig som kan føre til Rest- og Vest-Europas endelige utslettelse, til at vi kan komme til å lide samme skjebne som det ulykkelige Øst-Europa.

Hvorfor ikke gi Egypt en sjanse til å vise at det makter (eller *ikke* makter) å vedlikeholde, modernisere og holde kanalen åpen for *alle* nasjoners skip?

Hvorfor ikke vente med ytterligere krigstrusler, sabotasje av kanalen og økonomisk boykot for å knuse den sosiale og nasjonale oppbygging i Egypt inntil det skulle vise seg at statsminister Nasser ikke kan make sin opp-

I medgang skal man være ydmyk — i motgang rakrygget.

Dronning Kristina.

momentene på en utspingende punkt finner man i tvangslovens paragraf 101, som slår fast at en utpantning må være begjært senest ett år etterat dommen er rettskraftig.

A. Ubetalte bøter.

I og med at vi nå skriver anno 1956, er denne siden av saken forholdsvis grei. En idømt bot vil normalt være foreldet hvis den ikke er betalt senest 5 år etterat dommen var avsagt. Det er ennvidere klart — og innrømmet av påtalemyndigheten — at eventuelle avdrag som er betalt på boten, ikke har noen innflytelse på foreldelsesfristen. Eksempel: Om en mann er idømt kr. 5 000 i bot i 1951 eller før, og han har betalt kr. 4 000 i avdrag så sent som i 1955, plikter han ikke nå å betale de resterende kr. 1 000. Er det holdt utpantning eller utlegg for boten, kan han bare skrive en klage til namsretten på stedet og for-

Det finnes ingen viten som ikke er verdifull.

gave som administrator, eller diskriminerer enkelte nasjoners skip?

Million- og milliardlån og gaver er delt ut i øst og vest gjennom FN, Verdensbanken og U.S. A. for å hjelpe «underutviklede» land til å heve sin levestandard og skape menneskelige kår for de utfattige masser. Men *Egypt*, som kanskje mer enn noe annet tilbaketliggende land har vist evne og en fantastisk vilje til å skape arbeidsmuligheter og heve levestandarden i sitt fattige ørkenland, *det* skal styrtes ned i elendigheten igjen, og hvorfor? Er det omsorgen for Israel og de franske koloni-interesser i Marokko som skal gå foran hensynet til verdensfreden? Eller de britiske tilførselslinjer i en ny krig?

Man skulle tro at Norges interesser var fullt tilgodesett med en

ordning som sikrer fri passasje gjennom Suez-kanalen «i krig som i fred» (slik bestemmelsen alltid har vært), at kanalen vedlikeholdes og moderniseres overensstemmende med de stigende krav. Om aksjene eies av internasjonale finansmenn, dels av den engelske stat og andre tilfeldige aksjeeiere, er jo ingen livsbetingelse for *norsk skipsfart*.

En ting skulle iethvertfall være klart at det *ikke* kan være i Norges interesse å støtte britisk-fransk kolonipolitikk.

de profundis.

Mellom venner

— Kirsten Flagstad har atter gjort stor lykke, denne gang med en kirkekonsert på Kongsberg, til inntekt for Røde Kors.

— Det er opprørende at NRK durer i vei som før med å beteg-

Som tiden er også menneskene.

William Shakespeare.

2. Gyldigheten for utleggsforretninger.

Som nevnt har landssvik-anordningen bestemt at bøter, inndragning og erstatning blir å inndrive ved utpantning. Det har imidlertid hendt at staten — når skyldneren har påklaget en utpantning fordi den er fremmet for sent, er kommet igjen og fremmet utleggsforretning for det samme kravet. Man skulle tro at også dette måtte være et slag i luften, i og med at loven foreskriver utpantning som eneste rettsmiddel, og dette er forsømt. Imidlertid har Høyesteretts Kjæremålsutvalg — også enstemmig — slått fast at det skal være adgang til å «komme igjen» med krav om utlegg for samme gjeldspost. Og dette gjør man vel da klokest i å innrette seg etter, selvom det i disse da-

Som avslutning på dagens artikkel gjentar jeg da den regel som Folk og Land allerede har redegjort for, men dessverre med en kjedelig trykkfeil. Det gjelder de tilfelle hvor staten har tatt utlegg i løseøre for sitt krav. Der må det «utlagte» løseøre være realisert, (vanligvis ved auksjon) senest innen tre ikke fem år, som feilaktig angitt i Folk og Lands leder etterat utleggsforretningen er avholdt. Er ikke dette gjort, kan salg av det utlagte løseøre ikke finne sted. Bestemmelsen om dette finnes i tvangslovens paragraf 99. Jeg understreker igjen at denne bestemmelsen bare gjelder løseøre, ikke fast eiendom eller registrert skip.

Forts. i neste nr.

Redaktør

Torstein Lange ble påført betydelig økonomisk skade.

Hans navnebror Alex Lange har i anledning førstnevntes 70 årsdag skrevet et resyme over hvordan T. L. av rettsstaten og andre ble behandlet som disponent og redaktør av bladet «Vestopland» på Gjøvik. Kommer i neste nummer av Folk og Land.

Morderen i Skoger, han fra okkupasjonsårene, Olaf Norstedt, mannen som drepte lensmannsbetjent Hans Aasen med øks, har laget nye bølger i Drammensdistriktet. Sitter nå arrestert for usedelighet mot smågutter.

Nesten alle mennesker kan klare motgang — hvis du virkelig vil prøve et menneskes karakter, så gi ham makt.

Abraham Lincoln.

Et eksempel for andre.

Vi tenker på Grandma Moses, som nå er 96 år og som har vunnet en hel verdens beundring for hva hun har utrettet etter at hun ble «gammel». I dag er Grandma Moses den mest berømte malerinne i Amerika, enda hun ikke begynte sin kunstneriske karriere før hun var 70!

Det er som alltid ellers i livet,

noen bygger opp, andre river ned. Vi har her i landet eksempler på at selv 70-årige personer starter aksjoner for å lemleste sine medmenneskers arbeide, men de vil neppe høste hverken glede eller ære av det. Det ville være bedre om de lot seg inspirere av den ovenfor nevnte 96-årige dame, for å kunne utrette noe til glede både for seg selv og andre.

Voldtekt 3149 ganger

Den norske presses papirkurv er som før nevnt både stor og forståelsesfull. I den havner så mangt og meget som ikke harmonerer med tidens glansbilder.

Vi skal hente frem noen små eksempler av og til. Her har vi ett:

Under titlen «3149 ganger voldtekt» bringer Extrabladet i København flg. United Presstelegram fra Bonn: «Det vest-tyske innenriksdepartement opplyser at 3149 tyske piker hevder at deres illegitime barn skyldes fullbyrdet voldtekt av allierte soldater. Rapporten er utarbeidet av innenriksminister Gerhar Schroeder som svar på et spørsmål fra kvinnelig medlem av forbundsdagen, Frieda Nadig. Schroeder opplyser at talet dekker samtlige ni vest-tyske stater, pluss Vest-Berlin».

Og selvsagt er det forekommet minst like mange tilfeller av voldtekt som ikke resulterte i bevisangring og som derfor ikke kommer med i statistikken.

Hvordan det føles å bli mor i slike tilfeller og hvordan det er å være datter eller sønn av en ukjent voldtektsforbryter, det forteller statistikken heller ingenting om — og norsk presse interesserer seg ikke for det, all den stund det er allierte soldater som er de skyldige. Vi kan kanskje si at alliansen hellige forbrytelsen?

„Foreldre-

- 1. oktober: Stortinget trer sammen igjen.
- 5. oktober: Høstutstillingen i Oslo åpner.
- 5.—14. oktober: Gartnerens jubileumsutstilling i Fredrikstad.
- 18.—21. oktober: Landbruksteknisk salgsutstilling på Hamar.

Da jeg så en tid etter ble satt inn i Portokollkomiteen i stedet for herr Hønsvald og overtok hans domene der — Administrasjonsrådet — ble jeg under de undersøkelser som da ble gjort i komiteen av alt det materiale som var kommet inn, etter hvert mer og mer klar over hvordan det økonomiske samarbeid med tyskerne hadde hatt et langt videre omfang, og en langt dypere karakter enn noen av oss ante, iallfall i den første perioden etter krigen.

Jakob Friis
(i Stortinget 22. januar 1952)!

Den nye tid!

Programsekretær Kirkevaag kom her om dagen i snakk med en 15 års gutt på Festningsplassen i Oslo. Han var bud et eller annet sted. Han tjente omkring 5 000 kroner om året, sa han, og

AANE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

EGET KJØLE- OG DYPPFRYSNINGSANLEGG.

Rogaland

- «Den Norske Rätts- oppgørelsen» kr. 30
- «Utdrag» av samme kr. 2
- «Dette har hendt», Olga Bjoner kr. 10

For øvrig bøker av enhver art. Portofri forsendelse.

P. THJØMØE,
Boks 122, Stavanger.
Telef. 21133. Postgiro 640 42.

SALONGER

sovesofaer, lenestoler, divaner og ellers alt i stoppede møbler. Jeg mottar også omstopning og trekning av møbler.

(Avbetaling innrømmes.)

Sig. Renberg

N. Storgt. 57, Drammen
Tlf. 4070.

Malerarbeide utføres

Ring telefon. 56 46 68, Oslo.

Dette har hendt

I Bygdeposten skriver sokneprest Eystein Poulsen bl. a. om Olga Bjoners bok: «En overskrift over alt det som hendte fru Olga Bjoner under fengselsoppholdet kunne passende være: Den mørkeste middelalder. Dette hender i kulturlandet Norge».

Videre: «Vi kan trygt si at ingen annen norsk kvinne er blitt hånet, utskjelt og mishandlet som hun ble det». Boken fåes kjøpt ved innsendelse av kr. 10.— pluss sendekostnad med kr. 0.60 til Forbundet, postboks 3214, Oslo.

Folk og Land

søker abonnementssamlere i bygd og by. God provisjon. Vi ber om at også noen kvikke jenter melder seg.

Mjønvald Kafè

Brandbu, Hadeland anbefales

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

For potethøsten

Risknusere

Underhaug

Potetoptakere

Aas — Jæren — Reime

Potetsorterere

Globus — Haga, Hoell — Trønder

Ensileringskjeler

Bassøe (Halden) — Osby — Snøgg

Alle forsendelser fraktfritt eller på rimeligste måte etter gjeldende bestemmelser.

Be om tilbud med spesialbrosjyrer.

Stedsagenter tilsettes på steder hvor jeg ikke er representert.

Gunnar Bradley

Bergen

Etabl. 1905

Inneh.: PER BRADLEY

Maskin- og støpegodsforretning

Spis i OBL

spisesalong i

NIELS JUELST. 31,

Hjemmelaget god mat.

tlf. 44 14 98.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Ved besøk i Egersund

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

HVER DRAPE SMØRER og koster bare kr. 2.45 pr. l. — men forlang brosjyre o.s.v.

Postboks 5141. Oslo N.V.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Utvalg sendes portofritt

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondhelm

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Til Elgtorn gård i Hurum

Disponent W. H. Weiss, død i «pensjonatet» mai 1945.

Bonde Ståen Forbrytelse i Vigsstorp 2014

Kaptein Fredrik Fredriksen, Mandal.

Bonde og ordfører S. H. Berg, Soknedal.

Bonde Birger Laugsand, Soknedal.

Bonde Anton Solberg, Soknedal

Bonde K. E. Solberg (ikke medlem).

Vær vennlig å la det bli fart på ajourføringen av denne liste. Vi vil minnes våre døde med respekt og hengivenhet, og bør i det minste ha for hånden en fortegning, slik at vi får en samlet oversikt.

† Planteskoleier J. K. Grude, Klepp, er blant dem vi har mistet i høst. Han var ved sin død 63 år. Grude vant seg navn som en forgrunnsfigur på mange felter og en foregangsmann på skogplantingens område. Etter sin far fortsatte han utklekking av lakserogn og oppdrett av settefisk, og han var en forkjemper for bevaring av laksedammen i elvene som grunnlag for laksefiskeket både i elv og sjø. Også oldtidsgranskning var han levende opptatt av, og han gjorde utallige funn til glede for våre museer.

være datter eller sønn av en ukjent voldtektsforbryter, det forteller statistikken heller ingen ting om — og norsk presse interesserer seg ikke for det, all den stund det er allierte soldater som er de skyldige. Vi kan kanskje si at alliansen hellige forbrytelsen?

„Foreldre-luksus“

— eller hva det koster å ha barn.

En gjennomsnittsfamilie i Sverige med 11 000 svenske kroner i årlig inntekt vil ha 1850 svenske eller henimot 2500 norske kroner i utgift pr. år ved oppfostring av et barn. Omtrent tre kvart av utgiftene går med til mat og klær, og den siste fjerdeparten er andelen i boligutgifter o. l.

Husmorens betydelige arbeidsinnsats er som vanlig ikke regnet med, vel fordi den vanskelig kan vurderes i penger.

Metoden bak denne undersøkelsen i Sverige er også benyttet av det danske sosialministerium, og det viste seg at den danske familien med 10 000 kroner pr. år må avgi 14 prosent av familieinntekten til barnet.

Og nå kan de norske lesere spørre seg selv hvordan saken stiller seg i Norge, inntil resultatet av en liknende undersøkelse foreligger her, skrives Opplysningskontoret for forsikring.

(i Stortinget 22. januar 1952).

Den nye tid!

Programsekretær Kirkevaag kom her om dagen i snakk med en 15 års gutt på Festningsplassen i Oslo. Han var bud et eller annet sted. Han tjente omkring 5 000 kroner om året, sa han, og så fikk lytterne landet over høre følgende samtale mellom Kirkevaag og gutten:

K: — Betaler du noe hjemme da?

G: — N-nei, ikke ennå. Nei.

K: — Hva bruker du pengene til da?

G: — Søl'er'em bort!

K: — Jasså, soler dem bort. Sparer du ikke noe, da?

G: — Joa, littegrann så. Men ikke mye.

K: — Er det ikke mye penger å søle bort?

G: — Nei. Veit ikke. Syns ikke det.

K: — Men fremtiden da? Kan du ikke tenke deg å gå på en skole eller noe sånt?

G: — Nei. Ikke skole. Jeg er så dårlig der. Det er for mye slaveri.

K: — Bare slaveri på skole?

Så går du isteden rundt da. Sånn som her f. eks. Hvorfor er du forresten her på utstillingen?

G: — For å ha noe å gjørra.

K: — Hvor lenge skal du være

her i kveld?

G: — Til det stenger.

K: — Hva synes du om disse Rock and Roll-opptøyene i England?

G: — Jo, det er freske saker. Sånn skulle det være mer av her også.

Hertil bemerker Aftenposten blant annet følgende:

Det virket sjokkerende å sitte å høre på femtenåringen. Den likeglade, kalde kynisme i guttens svar avdekket store sjelelige og sosiale problemer, som kan true vårt folks fremtid.

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

**ELIMA
Tobakksforretning**

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigat.

Teknisk konsulent

utfører konstruksjoner og tegninger, bistår med planlegginger, patentsøknader m. m.

M. Akre-Aas, ing.

Fjellvn. 6 — Lysaker.

Telf. 53 27 69.

Gårdbrukere

Fra våren 1957 søkes ny forpaktning av 3 brødre, agrom- og gartnerutdannet, med lang praksis i skogbruk, grønnsakdyrking og fruktdyrking.

Uten besetning og redskap. Anledning til vanning. Garanti stilles. Gode referanser.

Kjøp eventuelt senere.

Henvendelse

Leif, Arne og Erling Gurandsrud,

Syiling, Lier.

anbefales

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

Gårdbrukere

Jordbruksredskaper fra de mest kjente fabriker leveres fraktfritt Tr.heim.

Kontakt oss når det er noe De har bruk for, vi kan sikkert skaffe det.

H. Snaprud & Co.

Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

Frontkjemper

søker leilighet. Gift, et barn. Bill. mrk. Alt har interesse.

Ved besøk i Egersund

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Til Elgtorn gård i Hurum

— 6 mil fra Oslo og vakkert beliggende ved Oslofjorden — søkes fra 14/10 eller litt senere, et solid, landsvant ektepar. Mannen må være øvet lastebilsjåfør og helst litt skogsvant. Hustruen må påta seg stellet av en ku, et par unger og en gris eller to. Dessuten husarbeid noen få timer hver uke. Anledning til ekstraarbeid hele året.. God leilighet (2 v. og kj.), 500 watt strøm, ved og poteter. Søknad med bekreftede vitnemål og opplysning om familiens størrelse og i tilfelle barnas alder samt telefonadresse sendes snarest underskrevne, hvoretter nærmere konferanse.

Tlf. Drøbak 3126 etter kl. 18.

NIC. GRUDE,
Filtvet.

Redaksjonslokale til Folk og Land

ønskes på sentralt sted i Oslo.

Forslag og tilbud sendes til red. Kringlebotn.

Den norske rättsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. ekempl. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravsbestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. ekempl. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Nettopp utkommet

Prost A. E. Hedem

STATSMAKTENS REVOLUSJONÆRE

FORHOLD TIL GRUNNLOVEN

(Les anmeldelse i Folk og Land nr. 31.)

Kan bestilles fra Forbundet, boks 3214, Oslo.

Postgiro 15028.

Pris kr. 2.00 + porto kr. 0.25 pr. eksemplar.

— Hurumlandet anses best egnet for den planlagte fjernsynsender.

— Svenskene kjøpte ifjor 5 mill. kilo norsk margarin.

— Oslo: Skyskraperbygget ved Majorstua skyter i været.

— Vår bilpark økte 1. halvår med 10 163 vogner.

— Bare i juli døde i India 1200 mennesker av kolera.

— Norge har 700 registrerte narkotikere.

— Det nøytrale Burma har i de siste uker mistet betydelige landområder langs grensen til Kina.

— Sovjet har gjenopptatt prøvene med atomvåpen.

FOLK OG LAND

Göring - Churchill — —

— — — — — *Forts. fra side 1*
ga, men ved Pyreneerne. Det er mitt livlige ønske at De må få oppleve den dag da verden og først og fremst de vesterlandske folk kommer til den bitre forståelse at det var Dem og Deres venn Roosevelt som solgte Europas fremtid til bolsjevismen for å oppnå en billig triumf over det nasjonalsosialistiske Tyskland. Og den dagen kommer fortære enn De ønsker — og til tross for Deres høye alder vil De sannsynligvis ennå være istand til å forstå hva det betyr, når den blodrøde daggryningen stiger opp over de britiske øyer. Jeg er overbevist om at den dagen også vil bringe Dem alle de skremmende overraskelser, som De hittil har unngått på grunn av krigslykkens gunst og på grunn av den tyske krigsledelses uvilje til å la kampen mellom våre stammebeslektede folk fullstendig utarte. Det er mitt kjennskap til beskaffenheten og rekkevidden av de nye våpen og de av oss forberedte krigsførselsmetoder — hvilke i stor utstrekning på grunn av Deres militære hjelp er blitt den Røde Armes bytte — som setter meg i stand til å uttale denne profeti.

Den ødelagte europeiske sivilisasjon og dens mange historiske minnesmerker, som nå er styrtet i grus og aske, bærer idag fremfor alt vitne om den besluttsomme, fortvilte vilje, hvormed en stor og stolt nasjon ennå igår med enestående offervilje kjempet for sitt liv. Men imorgen kommer disse ruiner og denne

fortsatte vår vei og handlet hver av oss, etter sin lov: jeg etter den nye innsikten, som det nåværende Europa viste å være for gammel til å forstå og De etter den gamle anskuelsen, som det samme Europa ikke mere har resurser nok til å gjøre gjeldende i verden.

Jeg skal vite å gå min vei til enden i den faste forvisning at jeg som nasjonalsosialist dog har vært en bedre europeer enn De. Med fullstendig ro overlater jeg bedømmelsen herav til etterverdenen, en etterverden som — dette er mitt oppriktige ønske — De burde få oppleve så lenge som mulig. I så fall kommer kanskje skjebnen til å gi Dem samme sjanse, som De har latt meg få, nemlig til i undergangens øyeblikk å få si et sannhetens ord.

Herman Göring.

Jeg antar «Folk og Lands» lesere kunne ha interesse av foranstående utdrag av Görings brev til Churchill umiddelbart før han søkte døden.

Argus.

Umoral i ly av prevensjonen

— — — — — *Forts. fra side 1*
det hele holdes utenfor og derfor sjelden har anledning til å hjelpe. Mange barnløse har forgjeves forsøkt å få adoptivbarn fordi så mange svangerskap avbrytes.

Nordens opplyste folk har nå altfor lenge demonstrert for all verden at vi med vår umoral bygget på vantro og prevensjon, ødelegger våre

UTENRIKSPOLITISKE NOTATER

Negrene i USA

Det er ting som tyder på at negrene ikke er udelt begeistret for all hurlumheien omkring «anti-segregasjonen» — og at der stikker noe annet bakom den voldsomme agitasjon og demonstrasjonene enn omsorg for negrenes like rettigheter. Et tegn på dette er en melding om at negrene vil sitte hjemme under det forestående presidentvalg, at det er noe «som de hvite får sloss om!»

I tilfelle det er noen realitet bak denne melding vil det bety en alvorlig svekkelse av presidentkandidat Stevensons utsikter til å bli valgt. Det demokratiske partis seir er helt avhengig av negrenes stemmer.

Indisk hilsen

I Arbeiderbladets «ramme» har forskjellige personer vært intervjuet om håndhilsing og de muligheter for smitte, særlig forkjølelse, som det innebærer. Peter F r e u c h e n foreslår at man istedet går over til den indiske hilsen «med

egne hender mot hverandre og en yndefull bøyning —». Enkelte av de spurte mener det er en god tanke, og særlig hvis den oppvoksende slekt ble vant til det i skole-ene.

Det er ikke overraskende at Olafolket må til India for å finne en annen hilsen.

Vi har jo ellers en gammel nordisk hilsen (som også var de gamle romeres hilsen): den oppstrakte høyre hånd, symbolet på at man kommer med vennskap.

Bare ikke de forbaskede «nassistene» — — —

Eden og Suez

En ledende utenrikspolitisk skribent i Arbeiderpartiet Alfred Robens, uttalte nylig at statsminister Eden må tre tilbake og overlate til andre å løse Suezkonflikten.

Edens politikk er basert på makt demonstrasjon og er brutt helt sammen (etter Kairo-møtet), slik den måtte. Maktbruk i denne situasjon ville stride mot våre høytidelige forplikelser i henhold til FN-pakten og ødelegge alt håp om en verdensomfattende myndighet, føre til at India og Ceylon kom til å tre ut av det britiske samvelde; videre sveise den arabiske verden sammen mot oss og gi sovjetrusserne den billigste politiske seir i vår tid

Og fremforalt vil maktbruk ikke svekke den arabiske nasjonalisme selv om Nasser skulle falle.

I siste instans vil Edens politikk kunne føre til en 3. verdenskrig.

Nasser først og fremst er oppsatt på å mobilisere den arabiske opinion mot Vesten eller hvis Storbritannia og Frankrike først og fremst er interessert i å styrte Nasser». Hva det første alternativ

angår er det jo nettopp britenes og franskmennenes opptreden som har oppflammet til hat mot Vesten.

Angående det annet alternativ rammer det midt i blinken. Det bekreftes av Edens uttalelse om at England ikke ønsker krig mot Egypt, men mot Nasser.

Norske krav på 735 million kroner fra politiske fanger

Aftenposten for 21. juni i år kunne fortelle at 36 000 tidligere fanger krever penger av Vest-Tyskland. De passer seg vel for å komme med noen krav til Øst-Tyskland, hvor brorparten av fangene ville finne igjen sin ideologi hos makthaverne. Østsonen skulle vel også være part i saken og handelsforbindelsen er uklanderlig, skjönt de ikke har noen direkte diplomatiske forbindelser med vest.

Vi norske etterkrigsfanger, vi er ikke noe så fint som «politiske» men «kriminelle» fanger, hvor meget skal så vi kreve av den norske stat, alternativt av England.

1) for fengsling og innesperring på hungerkost (revefôr sto det på de kassene med fisk og hestekjøtt vi fikk opp til Ilebu), for brutal og umenneskelig behandling?

2) for hekseprosessene — med dokumentforfalskningene?

3) for inndragningen av formuer og fortjeneste?

4) for plyndringen av verdiggjenstande, løsøre og eiendommer?

Herr Aussenminister Heinrich von Brentano! Betal ikke et øre til de norske «patrioter!» Norske frontsoldaters krav, og de krav som NS-folk har til den norske og engelske stat kommer i første rekke.

P.S. Rett skal være rett, det var naturligvis mange bra og ærlige mennesker som satt som fanger i Tyskland, men at der også var andre kategorier som ikke har noe de skulle ha sagt, er sikkert. I så måte må det under alle omstendigheter føres en nøye kontroll. Maå.

Nei-til tyske mark

Et friskt innlegg i Dagbladet, undertegnet av S. Petersen, gjengis her:

I 1944 havnet jeg og mange av mine kamerater i det tyske fengsel i Møllergata 19. Mange kom ikke hjem igjen, og jeg så dem dø. Det var ikke til å unngå at fengselsoppholdet førte til svære depresjonsperioder, som det voldsomme ubeskrivelige kamper i ensomme celler førte til.

med knyttnevene mot brytet og juble stille «jeg er skyldig — jeg er skyldig». Og hvor skyldig jeg er. Tyskerne kjenner ikke til en brøkdel av mine «synder», men jeg kjenner dem. Det er ikke en eneste av Terbovens paragrafer jeg ikke har brutt, og er det det, så ville jeg ha brutt dem alle. Tyskerne gjorde rett da de fengslet meg, jeg var en av Det tredje rikets fiender. Tyskerne ikke bare gjorde rett, de hadde rett til å fengsle meg. Vi var — selv om vi hverken var store eller helter — soldater i verdens bitreste dødsstrid. Det ble også sagt ved våre døde kameraters bærer.

Og så skal vi forlange erstatning av Tyskland. Erstatning for uberettiget fengsling. Nei så faen. De tyske mark jeg eventuelt måtte få, vil virke på meg som tretti sølvpenger.

Dette er tanker jeg har syslet med siden det for noen år siden ble reist krav om erstatning. Min innstilling til spørsmålet var den samme fra første stund av, men jeg trodde meg alene med dem. Men ettersom de som ivrer for erstatningen blir mer og mer aggressive, trenger saken mer og mer inn på meg, og da jeg forleden traff en av mine venner som var i samme stilling som jeg, fikk jeg støtte i mitt syn, og på samme premisser. Siden har jeg truffet andre «fanger» med samme mening, og da jeg hittil ikke har sett noen som har talt mot erstatningskravet, fremkommer denne artikkel.

En krig er ikke en affære som angår noen få. Den angår oss alle. Noen må dø, noen må lide, og alle må betale. Så skulle noen av oss ha erstatning. Jeg — som lever — skulle kanskje få penger fordi jeg lever. Mitt fengselsopphold kan ikke måles i mark. Det kan ikke utslettes og erstattes. Og selv om det kunne — hvilken pris skal settes på mine døde kamerater? Tusen — fem tusen — ti tusen? Det finnes ikke så mye gull i verden at de kan erstattes, og intet kan bringe dem tilbake. Og så skulle vi nå — ti år etter krigens opphør — stå med hatten i hånden som smålige kremmere og rekke hånden fram for tyske

Derfor vil jeg nå uttale denne profeti. Stifelsen norsk Okkupasjonsresistans vilisasjon og dens mange historiske minnesmerker, som nå er styrtet i grus og aske, bærer idag fremfor alt vitne om den beslutsomme, fortvilte vilje, hvormed en stor og stolt nasjon ennå igår med enestående offervilje kjempet for sitt liv. Men imorgen kommer disse ruiner og denne ødeleggelse bare til å vitne om ødeleggelsen og den hensynsløshet med hvilken den overmakten, Dere rådde over, klarte å fremtvinge det tyske folks underkastelse og hensettelse i rettløs tilstand. Og i overmorgen vil disse ruiner og denne ødeleggelse alene bli betraktet som vitnesbyrd om det forræderi som utleverte Europa til det røde Asiens velde.

Hva jeg nå beklager som et av mine og den nasjonalsosialistiske tyske regjeringens største mistak er ene og alene den skjebnesvangre feilbedømmelse vi gjorde oss skyldige i under vurderingen av Deres vidsyn som statsmann. Jeg beklager at jeg tiltrødde Dem å ha innsett at et tilfreds og livskraftig tysk rike var en verdenspolitisk nødvendighet og dermed også et nødvendig vilkår for det britiske rikets beståen. Jeg beklager at våre stridskrefters styrke ikke strakk til for ennå i siste minutt å påtvinge Dem en bedre innsikt, nemlig innsikten om at Tysklands ødeleggelse også var innledningen til den britiske verdensmakts undergang. Vi

Andres glede er en viktig del av vår egen. Den bringer munterhet — som er en stor belønning for et hederlig liv.

Ernest Renau.

Fort. fra side 1
 hele holdes utenfor og derfor sjelden har anledning til å hjelpe. Mange barnløse har forgjeves forsøkt å få adoptivbarn fordi så mange svangerskap avbrytes. Nordens oplyste folk har nå altfor lenge demonstrert for all verden at vi med vår umoral bygget på vantro og prevensjon, ødelegger våre hjem og vår kristne kultur og stadig øker fosterdrapenes antall.

Det er på høy tid at vi blir klar over at vi er sterkt angrepet av denne sykdom, og at fosterdrapene med deres følger bare er et av sykdommens meget farlige symptomer. Å innbille seg at disse symptomer er den egentlige sykdom er begrepsforvirring. Å bekjempe dem ved hjelp av deres årsak — umoral under prevensjon — er dårskap. Det ville være det selv om prevensjonen var helt pålitelig. Vi ville i så fall gå til grunne i umoral. Blindheten og vrangforestillingene med hensyn til prevensjonen har utviklet seg samtidig med prevensjons- og fosterdrapsmentaliteten, som hos mange ytrer seg som den rene nevrose. Dette gjelder mange av dem som har kastet de kristelige og humanitære normer overbord og som vil ha vår lov på dette område omformet og tilpasset etter de irranger som nevrosen har skapt i deres sinn.

Vår bibel viser i mektige bilder hvordan Volkenes livs- og skaperkraft er helt avhengig av deres religion, tro og livsførsel, og at kjønnsmoralen her har avgjørende betydning. Dette siste er meget klart og overbevisende vist av den kjente engelske historiker J. O. Unwin i hans store verk «Sex and Culture». Denne bok må berøre de mest forstokkede ethvert håp om prevensjon og fosterdrap som

en snarvei til velferdsstatens paradys. Det som uten den kristne tro og moral blir et helvete, eventuelt en grus- haug, hvor kommende slekter kan studere undergangens årsaker.

Unwins verk er ved sitater og vurdering gjort lett tilgjengelig av Jon Johnson i hans lille utmerkede bok «Kulturstafetten — Seksualitet og skaperkraft» — forlag Land og Kirke 1953.

Første del av denne om- tale av Skars bok sto i nr. 30.

Ferie i Como eller opera i Oslo?

Como, Italien. Provins omkr. C.-sjøen, 2861 kvm. med 630 000 innb. Er i nord bergfull med mange herlige daler og skråner mot syd jevnt ned til Posletten. Hovedproduktene er vin og silke, især i «Lombardiets have», landskapet Brianza, dernest korn, oliven, frukter, fisk og jern. Det milde, sunde klima, og den herlige natur lokker hit mange fremmede.

Slik beskriver Aschéhous Konversationsleksikon Como. Det må jo absolutt være et sted hvor en kan feriere og koble av, finne fred til å forsone seg med medmennesker. Dette er dessverre ikke et forslag til en fellesreise, men minnet meg om en artikkel som sto i Dagbladet i august ifjor sendt fra Como av en viss Carsten Middelhon med tittelen: «Tyskere i alle land». Det var ikke et ord om det berømmelige Brianza eller «Lombardiets have», nei — C. M. hadde sett så mange tyskere der nede, tyskere med

Man oppnår mer ved tålmodighet enn vrede. Afrikansk ordspråk.

deres sveise den arabiske ver- den sammen mot oss og gi sovjetrusserne den billigste politiske seir i vår tid

Og fremforalt vil makt- bruk ikke svekke den arabi- ske nasjonalisme selv om Nas- ser skulle falle.

I siste instans vil Edens politikk kunne føre til en 3. verdenskrig.

I en redaksjonell artikkel i Arbeiderbladet kunne man lese følgende:

«at ingen løsning av Suez- konflikten er mulig hvis

flotte biler og mange penger som naturlig nok ble så godt mottatt av befolkningen at det har ergret den gode C. M. Han skrev ikke noe om at tyskerne var velsett dernede, det passet han seg for, men det inspirerte ham til en Dag- bladartikkel av den vanlige beske typen. Dessverre har jeg ikke artikkelen for hånden, gjorde bare et par notater. C. M. skrev om tyskerne at de nå, takket være sin gode valuta kan tillate seg å farte omkring, og man tref- fer dem i alle land. De har glemt krigen og sine krigsfor- brytelser og later som intet var hendt, ja de er fremdeles like arrogante som under kri- gen — sa han. Men nå kommer det artige og fjollete: når tyskerne har så mange penger og så god råd, så skul- le de nå gripe sjansen og gjø- re noe for å formilde nord- mennene (han mener natur- ligvis jøssingene, Dagbladet o. a. åndsfrrender) ved å beklage tyskernes overgrep overfor Norge i krigstiden, og som et plaster på såret bekoste opp- førelsen av o p e r a i Oslo. Jeg

sto det på de kassene med fisk og hestekjøtt vi fikk opp til Ilebu), for brutal og umen- neskelig behandling?

2) for hekseprosessene — med dokumentforfalskningene?

3) for inndragningen av formuer og fortjeneste?

4) for plyndringen av verdiggjenstande, løvsøre og eien- dommer?

5) for bortjagning fra hus og hjem?

6) for fradømmelse av statsborgerlige rettigheter?

7) for de ansvarlige myn- digheters stilltiende godkjen- nelse av pressens hets- og løgnpropaganda mot oss?

— og sist men ikke minst for etterdønningene — d. e. sum- men av alt det onde som er gjort og ennå gjøres mot oss, hva det har ført med seg av sykdom, arbeidsløshet, skils- misser og all annen elendig- het?

Hva har ikke de som dømt oss klart å karre til seg av stillinger, ordner, bautaer og stipendier for seg selv og sine nærmeste, av reiser og gratis- bevertninger på alle hold, mens NS-ungdom ble nektet studier og dyttet til side. Våre folk som oppholdt seg i Øst- sonen i Tyskland ble ikke ut- levert på norsk anmodning, de ble derfor nektet norsk statsborgerskap og slik hen- vist til flyktningeleirene. Vi fikk ta til takke med smu- lene.

syntes den var søren så god. Det er slutt på Marchallhjelp og støtte til det landet som ble så «grusomt plaget og ut- plyndret». NS-folk har ikke mer de kan ribbes for, så nå kan man begynne å tigge. For en mentalitet. **Maå.**

PS. Dette var for et år si- den, det ble ikke noe opera- hus, nei nå skal de ha 735 mill. kroner i gode tyske vest- mark. **D. S.**

til tyske mark

Et friskt innlegg i Dag- bladet, undertegnet av S. Pe- tersen, gjengis her:

I 1944 havnet jeg og mange av mine kamerater i det tyske feng- sel i Møllergata 19. Mange kom ikke hjem igjen, og jeg så dem dø.

Det var ikke til å unngå at fengseloppholdet førte til svære depresjonsperioder, som det voldte ubeskrivelige kamper i ensom- me celler, å komme gjennom. Det hendte at relativt sterke menn, og sterkere enn jeg, var utsatt for påkjenninger av psykisk art, som krevde til bristepunktet. Det var særlig om natten når ensomhet, smerte, engstelse for andre, frykt, slag og spenn, skrik og larm paret med tørst og sult slo sammen over en i mørke, at timene var lunge å bære. Og mange var let som for kortere eller lengre tid lot mørket dominere og kanskje brøt sammen med gråt og hikst. Voksne menn. Disse depresjons- perioder som sikkert satte varige spor i den enkelte, les bare Petter Moens dagbok, varte i øyeblik- kene ikke så lenge. Sporene er heller ikke synlige, men de finnes i den enkelte mann ennå i dag. De fleste vil derfor helst unngå å snakke om den tiden, ja, føler vel direkte ubehag ved det.

Når disse depresjonstimer ikke ble mer enn timer, kom det av at det tross alt var sterke menn de fleste av dem. De kjempet hver for seg sin ensomme kamp innen- for de 4 vegger for å komme ut av depresjonen. De måtte ut, for ikke helt å bryte sammen. At denne frigjøringskamp lyktes for de fleste, slik at deres fornedrel- se ble deres egen, skyltes flere år- saker. Men det primære var og ble og er for så vidt to ting. Lyset i mørket, det som løftet og ga oss vissheten, den indre over- bevisende visshet, den urokkelige tro på at det en hadde kjempet for var det riktige. Uansett på hvilken måte en hadde deltatt i det såkalte «illegale» arbeid, hvor stor eller liten innsatsen var, så var målet — et fritt Norge — og troen på at det kom, det som hjalp til å løfte. Men dernest — og det tror jeg hjalp mer enn noe annet — det var vissheten om egen skyld.

Ikke skyld etter norsk lov, men det herlige å være skyldig etter tysk lov. Det var befriende å kunne sitte som sonderfange i tysk nazifengsel, kunne løfte an- siktet mot sprinkelvinduet, slå seg

av oss av erstatning. Jeg — som lever — skulle kanskje få penger fordi jeg lever. Mitt fengselsopp- hold kan ikke måles i mark. Det kan ikke utslettes og erstattes. Og selv om det kunne — hvilken pris skal settes på mine døde kamera- ter? Tusen — fem tusen — ti tu- sen? Det finnes ikke så mye gull i verden at de kan erstattes, og intet kan bringe dem tilbake. Og så skulle vi nå — ti år etter kri- gens opphør — stå med hatten i hånden som smålige kremmere og rekke hånden fram for tyske mark. Nei — ikke på vilkår. Had- de tyskerne selv tatt initiativet i en erstatningssak, hadde det vært annerledes. Så smålig overfor den tyske nasjon bør vi ikke gjøre oss. Skal vi møte dem nå, skal det være som likemenn, ikke som tig- gere.

Erstatningsrådet, eller hva det nå heter, har ingen hjemmel til å kreve erstatning på fangenes vegne. Det er antagelig bare en brøkdel av fangene som opprett- holder medlemskap i fangeorga- nisasjonene. Og den omfattende propaganda de setter i gang for å få fanger til å «søke» om er- statning, tyder på at tilslutnin- gen ikke er så stor som ønskelig.

Våre myndigheter bør ikke ta risikoen på å ødelegge vårt for- hold til Bonn-regjeringen ved å presse denne saken fram uten å ha undersøkt den nærmere. Jeg antar at storparten av våre eks- fanger vil foretrekke å få lov til å beholde stoltheten om sin egen skyld, og ikke vil skitne seg til med fattige erstatningsmark.

Men de som satt uskyldig i fengsel må selvfølgelig få erstat- ning.

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver: JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse: Postboks 3214, Oslo Kierschowsgt. 5, Oslo Telefon 37 76 96

Abonnementspriser: Kr. 20.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt om- slag kr. 30.00 pr. år, kr.

15.00 pr. halvår. Løssalgpris: 50 øre.

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte. Bruk postgironr. 16450. Sambandstrykkeriet Oslo